

Ilmub kord nädalas.

TOIMETUS JA TALITUS:	TELLIMISE HIND:	KUULUTUSTE HIND:
Tallinn, Pagari tän. № 1, tuba 25-a (Sõjaministeeriumi majas).	Aastas Mk. 300	$\frac{1}{1}$ lehekülge Mk 3600
Awatud kella $\frac{1}{2}$ 9—15.	Poolesaastas „ 150	$\frac{1}{2}$ „ „ 1800
Telefon 1-63 (Sõjawäe keskjaamast).	Weerandaastas „ 75	$\frac{1}{4}$ „ „ 900
	Üksiknummer 15 marka.	$\frac{1}{8}$ „ „ 450
		$\frac{1}{16}$ „ „ 250

№. 4.

Neljapäewal, 31. jaanuaril 1924.

VI aastakäik.

S I S U:

G. Lagus: Wabariigi sõjalaewastik 1923 a. nawigatsiooni ajal (3 pildiga). — M.: Nõukogude punawäe 1923 a. sügisesed manööwrid. — W. Kruus: Kalifeed. — J. Org: Weel säästsummade seaduse eelnõust — D. Lebedew: Kindral Debeney, uus prantsuse kindralstaabi ülem. — G. Leets: Tulewiku kahurwäest. — D. L.: Bibliograafia. — Wäljamaa sõjawäed. — Segateated. — Toimetusele saadetud kirjandus.

Tank traattõkkeid purustamas.

Jüüp Renault.

Selle moodsa lahingmasina loomise mõte painas Suure sõja algusest saadik paljude sõjateadlaste pääajusid Inglismaal ja Prantsusmaal. See mõte teostati peaaegu ühel ja samal ajal mõlemal maal: Inglismaal oli tema teostajaks kolonel Stern, Prantsusmaal suurtükiwäe kolonel Estienne. Esimene tank ilmus Prantsuse wäerinnale 1916 a.

Wabariigi sõjalaewastik 1923 a. navigatsioonilisele ajale.

G. Lagus.

Pääle sõjategewuseks ettevalmistuse on sõjalaewastikul rahuajal weel ülesandeks riikidewahelistele külaskäikudele kaasa aidata. Wiimases suhtes oli meie laewastikul möödunud hooajal mõndagi teha. Mis lahingettevalmistusse puutub, siis polnud halbade ilmade tõttu tingimused seks soodsad. Kuid möödunud aasta tegewust eelmiste aastate omaga võrreldes, peab tunnustama, et iga aasta kindlust loob, lubades tulewikku optimistlikult waadata.

Noore meeskonna esialgset ettevalmistust toimetati Tallinna reidil, ja juuni keskel wõis diwisjon Kassari lahte sõita, kus õppused ja harjutused algasid. Päewad otsa on säääl elaw tegewus. Harjutused kestawad wahetpidamata, peletades paukude kajaga lahes merilinde. Samas lendab jälle sirge sigaritaoline torpeedo torust wälja ja tõttab wee all kaugel asuwa märgi poole, jättes weepinnale waewalt märgatawa joa.

Tihti ehiwad laewad end kirjude lippudega. Need on signaliseerimise harjutused side pidamiseks läheda maa pääl. Öösel heidawad helgiheitjad kaugele ulatuwaid wilkeid, walgustades tumenewat randa ja tungides üle lagedikkude üksikusse Saaremaa onni.

Wahetewahel hiiwawad laewad ankrud ja liiguwad kiirelt üksteise kannul, tulistades wäikese laewa poolt weetawat purjedega warustatud parwesarnast märki. Päewad mööduwad raskes, kuid mitmekesises töös. Elu sõjalaewal ei paku meeskonnale palju mugawust. Iga ruutjalga waha ruumi on arwes. Sääljuures on elu tunni ja minuti päält kawakindel. Waheldust pakub meeskonnale ainult suplemine, weesport ja muusika. Paari miili kaugusel päikese käes sätendaw õrna metsawööga ümbritsetud Saaremaa rand on maagilise tõmbejõuga. Sinna kogub wabal ajal laewadelt meeskond, et Metsküla koplis sporti harjutada, milleks laewastikul kaasas spordiwahendid. Tihti on ohwitserkond purjewõistlustel.

Waheldust pakuwad ka laewastiku poolt korraldatud pidud, üks Leisi ja teine Emmaste alewis. Saarte elanikud tunnewad suurt huwi laewastiku wastu, ja pidudel esinewaid meriwäelasi kogub kuulama suur kogu külalisi.

Harjutused ja õppused kestawad terve aja. Wähemad kahurlaewad toimetawad nii õppe- kui ka kontrolltraalimise töid. 21. juulil winnawad „Lennuk“ ja „Wambola“ ankrud ja lähewad „Meeme“ saatel Pärnu alla, et säääl jõel harjutusi pidada. Pääle 5-päewalist sääliwiibimist läheb diwisjon Tallinna tagasi.

2. augustil Tallinna jõudes, kestawad Naissaare taga merel laskeharjutused edasi. Tallinnast läheb diwisjon Baltiski alla, kus korraldatakse torpeedolaskeid, miinitõkete panemist ja suurtüki laskewõistlust. Torpeedolaskeil proowitakse möödunud aastal merest ülestõstetud torpeedosid, mis rahuldawaid tagajärgi annawad.

Nowembri keskel jõuab diwisjon Tallinna, kust pääle tormi 20. nowembril ida poole läheb, et oma suwist tegewuskawa lõpetada ja merikindlustega koos tegewust saawutada. Merel wiibides saab diwisjon radio, et üks meie lennukitest Loksa lahes merde on langenud. Kohe ilmub „Wambola“ sündmuse kohale, aparaat päästetakse ja toimetatakse kaldale, kust ta Tallinna tuuakse. Wiimane sõit tormiste ilmadega wähekäidud lahtedes oli praktika suhtes eriti kasulik.

Nowembri lõpul jõuab diwisjon Tallinna tagasi, kus teda teadmatuses merikindlused ootamas, proowides oma walwuse wõimet. Warsti tabawadki helgiheitjad kiiresti lähenewad laewu . . .

Wiimane sõit näitas ühtlasi meie miiniristlejate häid omadusi. Wõib öelda, et nendega, ilma tingimustest hoolimata, Soome lahes wõimalik on tegutseda.

Möödunud navigatsioonilisele kestwusel said laewastikule osaks tähtsamad esitus-ülesanded. Nii wiibis miiniristleja „Wambola“ 27. aprillist kuni 3. maini wäliswetes, Poola esimese sõjasadama „Gdynja“ awamisel, kus ta meie laewastiku esitajana pidustustest osa wõttis. Ka teiste riikide laewastikkude osad olid Gdynja reidile ilmunud.

Ka 27. mail Helsingis meie wabadus-sõjas langenud soome wabatahtlikkude mälestussamba püstitamise ajaks komandeeritakse meie sõjalaewad „Lennuk“ ja „Wambola“ Soome.

Et meriwäe kadettidele suuremat meripraktikat wõimaldada, otsustatakse Wabariigi Walitsuse poolt wäliswetesse õpereisi korraldada. Ühtlasi annab õpesõit wõima-

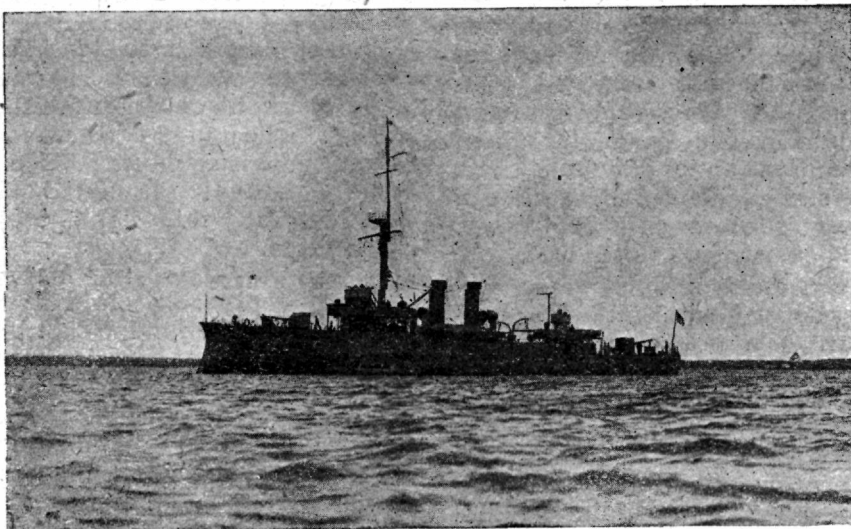
luse tutvuneda välisriikide sõjalaewastikudega, sadamatega ja suuremate laewaehituse dokkidega. Selle tarwidust tõendab juba see, et sarnase reisi jaoks igas riigis õppelaewad olemas. Päälegi nõutakse meriwäe kadettide kooli põhikirjas 6-kuulist kauget sõitu purjelaewadel.

Et laewa ostmine kulukas oli, siis renditi, vähem mootorpurjek „Wiljandi“, ja pääle ümberehitust lahkub ta Tallinnast ühes meriwäe kadettidega ja meriwäe kadettide kooli esimese lennu ohwitseridega, kes kaugesõidule komandeeritud.

Esialgses kawas oli ette nähtud—Tallinn — Kopenhaagen—Portsmouth, Gibraltar — Barcelona — Toulon, Neapol — Alshiir, ja

tembril jõuti Cherbourg'i, kuhu 9. septembrini jäädi. Säält mindi edasi Hamburgi, kuhu jõuti 14. septembril ja kus pääasjalikult dokke ja meriobserwatooriumi waadeldi. Hamburgist lahkuti 19. septembril ja mindi läbi Kieli kaanali Karlskronasse, kuhu jõuti 26. septembril. Säält lahkuti 2. oktoobril juba kodumaa suunas, ja 5. oktoobril jõuab „Wiljandi“ kodumaa wetesse, kust, peatudes Wirtsus lühikest aega, pääle 4-kuulist välissõitu 10. oktoobril Tallinna jõutakse.

Kogu aeg tuli wõidelda ebasoodsate ilmadega, mis küll sõitu takistas, kuid selle juures sõitjaile laewajuhtimises wilumust ja kogemusi wõimaldas omandada.

„Lembit“.

tagasi Gibraltar — Plymouth — Kopenhaagen — Karlskrona—Tallinn. Kuid hilise väljasõidu ja ebasoodsate tuulte tõttu ei saanud kawa läbi wiia.

Kopenhaageni jõudis „Wiljandi“ 29. juunil, kus 7 päewa peatus. Siis mindi Portsmouthi, kuhu 24. juulil jõuti ja kus 7 päewa wiibiti, mis linna ja sõjasadamaga tutvunemiseks ära kulus. Edasi mindi Bresti, kus mõni päew peatati ja samuti sõjasadamaga ja laewastikuga tutvuneti, ühtlasi ka prantsuse uue kergeristleja „Dugnay Trouin“ wettelaskmise juures wiibiti.

Et aeg juba hiliseks jäi, pööras laew Brestist uue marshruti järgi tagasi. Nii jõuti Plymouthi 24. augustil, kus dokkide ja sõjalaewastiku tegewust waadeldi; Plymouthist lahkuti 31. augustil ja 1. sep-

Weel tuleks laewastiku tegewusest traalimis- ja päästetöid nimetada. Traalimistööd seisis pääasjalikult laewateede kontrolltraalimises. Pääle selle otsiti traalidega endisi wene ja saksa hukkunud laewu, milledest weel 2 kindlaks tehti. Pääle selle korraldati õpetraalimise töid. Neid toimetasid vähemad kahurlaewad.

Päästetöid korraldati laiemal ulatusel end. saksa torpeedopaadi „A 32“ ülestõstmise juures, mis kestwamat tööd ja jõupingutust nõudis, sest töö oli ebasoodsate ilmade ja tehniliste abinõude puudusel eriti raske.

Siiski wõidi 20. oktoobril ülestõstetud torpeedopaati Tallinna tuua. Laew on eriteadlaste komisjoni poolt hinnatud 36.000.000 m. pääle ja on praegu Wene-Balti tehases ümberehitusel.

Nõukogude punawäe 1923 a. sügisesed manöövrid.

Manööwrite ülesanded.

Enamline ajakirjandus tutvustab meid enam-wähem selle elawa tegewusega, mis wiimasel ajal on käimas sotsialistlike nõukogude wabariikide liidus—S. S. S. R.'is—punawäe ümbermoodustamise ja väljaõpetamise alal.

Läinud suwe õpeajaks olid punawäe osad koondatud laagritesse praktilisteks harjutusteks punawäe ülemjuhatusel poolt kinnitatud kawade järele.

Pääle laagriharjutuste teostati mitmes sõjaringkonnas septembrikuul suured ehk väikesed manöövrid.

Wäikesteks manööwriteks nimetatakse niisuguseid taktiliste ülesannetega õppusi, millest osa wõtawad wäeüksused kuni ühe korpuseni (mitmed küti- ehk ratsadiivisid ja muud tehnilised wäeosad). Suurteks manööwriteks aga nimetatakse strateegiliste ülesannetega õppusi, millest suuremad wäeüksused, nagu korpused ja armeed, osa wõtawad.

Ajakirjanduse teatel kawatseti manööwritel läbi katsuda wägede juhtimise aparadi tegewust, jalgwäe koostöötamist muude wäeliikidega; reorganiseeritud jalgwäe tegewust moodsa gruppide taktika alusel; punase õhulaewastiku, soomuswägede ja muude tehniliste wägede osawõtmist jalg- ja ratsawäe lahingtegewusest ning muid taktilisi ja tehnilisi ülesandeid. Arwestades õhulaewastiku intensiivse tegewusega nüüdisaja sõjas, otsustati suurt rõhku panna maskeerimise (warjamise) kunsti teostamise pääle.

Pääle taktiliste ülesannete teostamise kawatseti läbi katsuda sõjawäe warustus-ülesannete lahendamist ja sõjapoliitiliste organide kihutustegewust manööweroludes.

Manööwrid Petrogradi sõjaringkonnas.

Läinud aasta sügisel, 1—7 septembrini, pandi Petrogradi sõjaringkonnas toime esimesed suured manöövrid pääle Wene rewolutsiooni. Manööwriteks olid ringkonna wäeosad 2 gruppi koondatud: 1) 1) sinisesse ja 2) punasesse gruppi. Sinise grupi ülesandeks oli Jamburi piirkonnast Petrogradi sihis pääle tungida, kuna punase grupi ülesandeks oli kaitsta Petrogradi Krasnoje-Selo — Gatshino piirkonnas.

Manööwrite pääjuhatajaks oli ringkonna ülema abi Shoorin (endine kindral); tema staabi ülemaks — Enden (endine kindral-staabi ohwitser, praegune ringkonna staabi ülem). Manööwrite pääjuhataja staabi juures olid tegewad ka ringkonna sõjarewolutsioonilise nõukogu liikmed Woronin ja Posern ning ringkonna sõjapoliitilise walitsuse juhtiwad isikud.

Wäeosade tegewuse kontroleerimiseks manööwritel oli ringkonna ülema poolt määratud pääwahekohtunik, kelle käsutuses olid mitmed abid iga wäelifi erialal (ringkonna kahur- ja inseneriwäe ning muude tehniliste wägede ülemad).

1. septembril l. a. algasid manööwritest osawõtawate wäeosade liikuwad õppused laagriseisukohtadelt lähteseisukorda liikumiseks. Selle juures pidid wäeosad lahingualmisoleku seisukorras üldse kuni 100 ja enam werstani rännakuid läbi tegema. Teel teostati rida lahingharjutusi luure iseloomuga.

Liikuwate õppuste kestwusel pandi punase grupi poolt toime üleminek Neewajõest. Selle ülemineku korraldamist seati ühendusse tema maksimaalse warjamise wäejärgiga. Seks otstarbeks korraldati säääl, kus hääd teed ja soodsad ülemineku kohad olemas, demonstratsioon-üleminekud (ложные переправы). Tegelikku ülemineku aga toimetati säääl, kus kallaste längu ja teede puuduse tõttu see waenlasele ootamata wõiks sündida.

Iseäranis suurt tähelepanu pöörati maskeerimiskunsti igakülgele kasutamisele strateegilises (operatsioonide warjamise suhtes) ja taktilises ulatuses.

Sinise grupi liikuwatel õppustel olid maskeerimise instruktorid rügementide wahel ära jaotatud, kus nad rügementide piirkondades mitte ainult maskeerimistööd teostasid, waid ka patareide, kuulipildujate, luurajate ja küttide warjamist tegelikult juhatasid.

Pääle õppuste lõppu püüdis sinise grupi juhatus oma kawatsetud päälöögi sihti Kipeni piirkonnas (Gatshinost loodepool) ja seega ühenduses pääletungi platsdarmi ettewalmistust Djatlitsõ-Gluhowo piirkonnas maskeerimise abil punase grupi juhatus eest warjata. Sinised liikused forseeritud päewateekondadega kiwi- ja maanteede ääri mööda, püüdes end punaste õhuluure eest igapidi warjata.

Teada saades et punase grupi pääjõud Krasnoje-Selo — Taitso piirkonda koondatud, saatsid sinised väikese dessantsalga Gatshino poole. Dessantsalk waldas Gatshino ja sundis seega punaseid oma tegewuskawa täiesti muutma. Punase grupi juhatus, oletades, et siniste päälöök sünnib tegelikult Gatshino sihis, saatis oma pääjõud kiires korras Krasnoje-Selo — Taitso piirkonnast Gatshino juure siniste nõrga dessantsalga wastu, mille õigeks ülesandeks oli demonstratiivse tegewusega punaste tähelepanu siniste päälöögi suunast kõrwalise tähtsusega piirkonda pöörata. Sel ajal aga, kui punased oma wägesid Gatshino piirkonda ümber paigutawad, teostab sinise grupi juhatus oma päälöögi Kipeni sihis, haarates lahingtegewuse algatuse täiesti enda kätte. Pääletungi eesmärgiks oli 7-werstalise Ropsha — Kipeni wahelise piirkonna waldamine. Pääletung kestis paar päewa. Sellest wõtsid osa pääle jalgwäe suuremal määral kahur- ja lennuwäe osad ning mitmed soomusautod ja tankid.

Ajakirjanduse teatel kawatseti manöowritel korraldada muu seas ka üht õiset lahingut proshektorite abil.

Kütirügementide koosseisus wõtsid manöowritest osa ka hiljuti moodustatud jalgwäge saatwad kahurwäe patareid, igas rügemendis 1 patarei koosseisuga 4—37 m/m kahurit. Lahinggruppide organisatsioonile üleminekul oli iga kütikompanii warustatud 3 Feodorowi ja 3 Lewis'i ehk 3 Chochat süsteemi, wõi 6 Lewis'i ehk 6 Chochat süsteemi automaatpüssiga.

Poliitiliseks kihutustööks olid wäeosade juures moodustatud kihutuswooriwankrid.

Neil manöowritel olewat tõsist tähelepanu pühendatud ka wägede seljatagusele korraldusele wastawalt manöowertegewuse tingimustele.

Manöowrid Lääne rindel.

Lääne rindel korraldati suured manöowrid 19—24 septembr. l. a. Orsha—Boriisowi—Tolotshina piirkonnas.

Manöowriteks olid rinde wäeosad samuti 2 gruppi koondatud: 1) punasesse ja 2) sinisesse gruppi.

Manöowritel teostati suuremaid iännakuid ühenduses luure- ja walweteenistusega.

Moskwa sõjaringkonna manöowrid.

Moskwa sõjaringkonnas algasid manöowrid 1. sept. ja kestsid kuni 6. sept.

l. a. Manöowrid korraldati Moskwa—Rjasani wahelises piirkonnas. Moskwa poolt tegutses põhjapoolne, Rjasani poolt lõunapoolne grupp. Otsustaw manöowertegewus mõlema grupi wahel sündis murdmaastiku iseloomuga Kolomna piirkonnas.

Nendest manöowritest wõtsid osa muu seas ka mitmed nõukogude sõjaõpeasutuste, n. n. „punaste kursantide“ osad.

Manöowritel olnud märgata: 1) et wäeosad manöowertegewuseks tegelikult paremini ette olid walmistatud kui staabid, kuna wäeüksuste juhtimine kõrgemate staapide poolt õige nõrk oli; 2) luure- ja sideteenistus oli nõrk, maskeerimiskunst aga märksa tugewam; 3) jalgwäe osad awaldasid silmapaistwat püüet tegutseda endiste harjumuste põhjal — ahelikudena, selle asemel, et praktiliselt wäljendada uut gruppide taktikat wastawalt punase jalgwäe uuele organisatsioonile.

Et oma wäeosi waenlase õhulaewastiku eest warjata, mahutati nad puhkuseks mitte küladesse, waid biwuakkidena metsadesse ja tihedatesse põõsastikkudesse. Küladesse paigutati ainult wäeosade staabid.

Manöowritel katsuti mitmesuguste sõjawäe warustusülesannete täitmist; ühtlasi korraldati ka suurejoonelist poliitilist kihutustööd punawäe osade ning kohalike tööliste ja talupoegade seas. Pääle selle teostati sõjapoliitiliste juhtide poolt manöowერიirkonna poliitilist uurimist, maastiku taktilise uurimise täienduseks.

Territoriaalsete diwiiside manöowrid.

Pääle tegeliku kaadri punawäe osade manöowrite korraldati läinud aasta sügisel ka iseäralised territoriaal (miilitsa) kütidiwiiside manöowrid ühes wälja punawäe jalg-, ratsa-, kahur-, lennu- ja soomuswäe osadega.

Tähendatud manöowrite ülesandeks oli harjutada uuesti moodustatud territoriaalset kütidiwiise wäljategewuses suuremate wäeüksuste koosseisus ühes mitmesuguste eriliste wäeliikidega; ühtlasi pidid territoriaalsed jalgwäe osad manöowritel uut jalgwäe taktikat teostama.

Neil manöowritel pandi toime suuremaid rännakuid ja arendati laialist poliitilist kihutustööd.

M.

W e s t e

K a l i f e e d .

W. Kruus.

Raske ülesanne sai kapral Mõrule osaks. Tal tuli kindlaks teha, kas Leepini talu on tühi, või seisavad sääl punased. Leepini talu asus teisepool laialdast laant, mis meie väge waenlasest lahutas ja nagu erapooletuks maa-alaks kuulus, kus mõlemal poolel õigus oli liikuda.

Eelseisva luurangu ohud andsid Mõrule tõsiseks kartuseks põhjust. Ta pelgas lahinguid ja luurkäike, kus eluga tuli riskeerida, mida ta seks liig kõrgelt hindas, et teda odawalt mängu panna. On ju lahingul õnnemänguga palju ühist. Nii mängus kui ka lahingus ei või kawa-kindlast toimingust juttu olla, sest võimata on kõiki wastase käike ette aimata. Päälegi kirjutawad suuremad ülemad võidu

ja sellega teenitud au enda arwele, nii et lihtne sõdur kui mustatöö tegija õige piskuga peableppima. See oli põhjuseks, miks Mõru, kes alati oma huvisid oskas silmas pidada ja igalpool selgust ning järjekindlust armastas, lahinguist ja luurkäikudest kui kardeta-

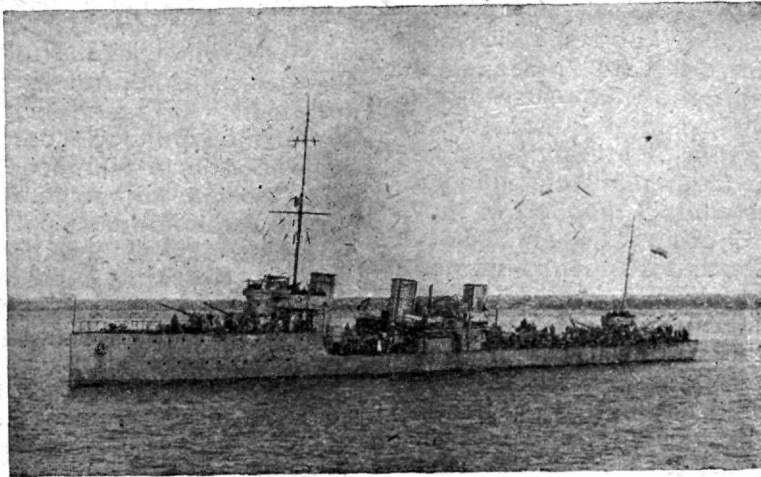
waist ja kahtlasist ette võtteist juba põhimõtteliselt eemale püüdis hoida. Neid, kes elu kaalule pannes wägitöid korda saatsid, luges ta alati kergemeelseks, kes elu wäärtust hinnata ei oska.

Ja ometigi ei tulnud kellegil meelde Mõru araks lugeda. Läks ta lahingu, sammus ta alati kõige ees, kuna teised, et aega võita, sammu püüdsid wiivitada. Tuli tormijooks, oli jällegi Mõru see, kes hirmsa kisaga esimestes ridades waenlasele päale jooksis. Ta teadis ju, et kuul omale ohwrit walides sest ei hooli, kas

weidi eespool või taamal liikuda. Märkas ta kellegi näol hirmu, oli ta esimene, kes argleja wälja naeris, olgugi et tal süda rinnus sugugi wähem ei peksnud. Pärast lahingut, kui kõik omist wägitöist, mis aga tihti wäga kahtlast algupära olid, kõnelema ruttasid, tegi Mõru seda nii alandlikult ja tagasihoidlikult, et kellegil meelde ei tulnud tema wapruses kahelda. Arwati isegi, et ta rohkem julgust on osutanud, kui ta seda enda alandlikkuses mõista andis. Selle tagajärg oli, et teda wapraks sõduriks peeti. Ainult juhtusid tal suurte lahingute eeli haigused ja hädad, mis talt wõimaluse rööwisid wõitlusest osa wõtta. Kuid isegi haigena kippus ta wägisi lahingu, nii et sunnitud oldi teda sest tagasi hoidma,

lohutades, et see ei olla ju wiimane lahing ja ka edaspidi awaneda weel wõitluse kire kustutamiseks wõimalusi.

Nüüd tuli wiimati see luurkäik, kus Mõru oma waprust wõis näidata, kuid ka suuresti sisse kukkuda. Arusadaw, et ta seepärast kõik ette walmistuse-

„Lennuk“.

sed, mis luurangu kordaminekut wõisid soodustada, hoolega püüdis täita. Kompanii ülemalt laenas ta selle binokli, kompassi ja kaardi, olgugi et ta wiimast peaaegu sugugi ei mõistnud, ning riputas need tähtsad orienteerimise wahendid endale kotiga külje päale. Siis walis ta omast jaost, Mõru oli jao ülem, kolm meest, kes teda ta käigul pidid saatma ja kelle külmweri ja julgus midagi soowida ei jätnud. Kui ta neile luurangu eesmärgi ära oli seletanud, asuti neljakesi hädaohtlikule käigule.

Hanimarsil liiguti mööda teed, mis Daugulesi talust, kus meie walwetõke asus, läbi metsa Leepini tallu wiis. Warsti keerati teelt kõrvale paksu metsa, kus Mõru liikumise julgema leidis olewat. Wõis ju wastane ootamatult kallale tungida, ja kui kokkupõrge peaks halwasti lõppema, tuleks Mõrul, ainuüksi Mõrul, selle tagajärgede eest wastutada. Need teised kolm, kes teda saatsid, polnud muud kui sõnakuulelikud mehhanismid, walmis ainult tema käsu pääle tegutsema. Wiimase mõtte juures paisutas uhkusetunne Mõru rinda. Ta polnud enam see, keda käseldi, waid üks neist, kel õigus oli teisi käselda. Jao ülemana polnud ta warem teiste üle walitsemisest kunagi mõnu saanud tunda, sest rühma ülemad ja weltweebel, kes temast aukraadis kõrgemad, olid, et ise walitseda, tema wõimupiire igapidi kitsendanud.

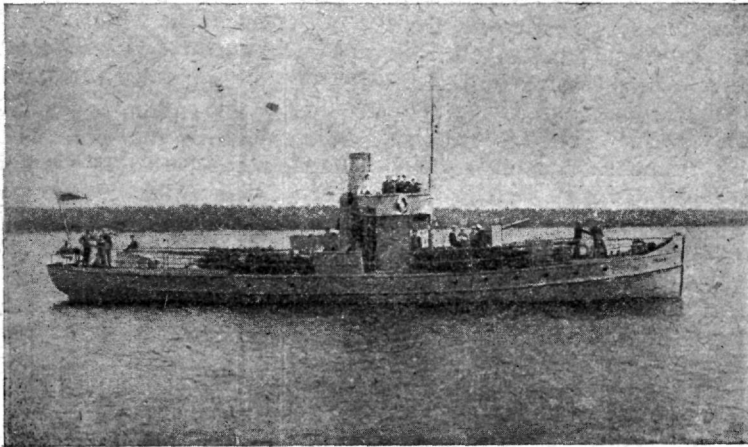
Mõru oli esimesi päiwi kaprali aukraadis. Warem oli ta lihtsõdurina teeninud. Kuid Mõru oli üks neist, kes kõrgemaid eesmarke taotlewad, ja Mõru kõrgem eesmärk oli kapraliks saada, et seega lihtsõdurite

massist erineda ja allohwitseride, aristokraatide, hulka pääseda. Sellele eesmärgile wiisid kaks teed: wapruse lahingus, ning korraarmastus ja ülemate austamine kodus. Mõru walis neist wiimase kui mitte sugugi hädaohtliku. Alati oli ta korralikult riides, niipalju kui seda lagunenud ja juba lõpule jõudew munder lubas. Ses suhtes oli ta teiste hulgas, kes lootuses warsti jälle uut saada, meelega riiet rikkusid, kiiduwäärne erand. Rühma ülema wastu oli ta wiisakas ega sõimanud nagu teised, kui see teda wahel tööle määras. Weltweebile osutas ta tarwilikku aupaklikkust, mis wiimast mitte wähe ei meelitanud, nii et ta ülemuse ees, kes ju iga lihtsõdurit lähemalt ei jõua tunda, Mõru kui ülenduse wäärilist sõdurit attes-

teeris. Silmas Mõru kompanii ülemat, lasi ta, et weenduda, kas frentsh ka täiesti kinni, sõrmed korraks ülalt kurgu alt kuni alla joosta. Alles siis ligines ta oma ülemale, keda ta alati määrustikus ettenähtud reeglite järele teretas. Ka ses suhtes oli ta teiste seas, kes teretama laisad wõi seda hooletult tegid, kiiduwäärne erand. Pole ime, et ta wiimati kõige selle hoolte ja püüdmise pääle kapraliks ülendati ja nüüd kui tähtis isik luurkonna eesotsas liikus.

Kuid äkki, meeskonna eesotsas liikudes, tuli talle meelde hädaoht, mis teda, wõib olla, waritseb, ja raske wastutus, mis tal kanda. Ja nüüd oleks Mõru jälle tahtnud lihtne reamees olla, siis poleks seda neetud wastutust kanda olnud. Nüüd kadestas ta isegi omi saatjaid. Mõrule sai juureldes selgeks, et tema luur-

käik täiesti asjatu oli. Oli ju ükskõik, kas waenlane asub Leepini wõi mõnes muus taalus. Kasu polnud sest teadmisesest vähematki. Teine asi, kui wastane kusagil läheduses oleks olnud, kust ta äkki kaela oleks wõinud lan-

„Meeme“.

geda. Siin aga asus mõlemate wahel terve laas, kust tühistel põhjustel juba keegi läbi ei hakka tungima. Ja kurwalt raputas Mõru oma ülemuse rumaluse kohta pääd. Luurkäigu kasutust mõistes oli Mõru isegi walmis kusagile tihniku pugema, sääl aega wiitma, et siis koju tagasi minna ja öelda, et oli luurangul. Isegi wäikese lookese wõiks ta wälja mõelda, kus tal wastasega kokkupõrge ette tuleks ja kus ta end muidugi haruldaselt waprana ülal peaks. Kuid siis torgatas tal äkki meelde, et ta üksinda pole. Kaaslased lobiseksid igatahes wälja, kuidas nad, selle asemel et waenlast luurata, padrikus peidus olid olnud, ning et kokkupõrge waenlasega ainult tühi luule olla. Neile kui käsualustele poleks keeg

nende peluswiibimist süüks wõinud panna. Kui siis wiimati wale ilmsiks tuleks, poleks mitte üksinda Mõru edaspidine karjäär rikutud, waid wõib olla ka tema kaprali pagunid, millede pärast ta niipalju waewa oli näinud, hädaohus.

Oli kewadel wara. Lagedal oli maa juba paljas. Ainult metsa all, kus wähe päikest, asusid weel paksud lumelademed. Talwine pehme lumi oli sulades ja jälle külmades jäiseks muutunud, mis sammude all kowasti krabises. Et wõimalikult wähem kära teha, soowitas Mõru oma kaaslastele tema aetud jälgedesse astuda. Sügawa lumega kohtadest ülesaamiseks tegi ta, oma kehakusest hoolimata, kauge ulatusega hüppeid. Kaaslased, kes, nagu kästus, tema jälgedesse pidid astuma, püüdsid talle ka hüppeid järgi teha, kuid olid sunnitud siin endi wiija üleolekut tunnistama. Iga kümne sammu tagant oli peatus, et hoolega kuulutada ja binokliga waadelda, kuigi metsa tiheduse tõttu wiimasega niigi hästi ei näinud kui palja silmaga. Aeg-ajalt wõttis ta küljelt kaardi ja kompassi ning tegi keerulisi mõõtmisi. Ka seda polnud tarwis. Tee, mis Leepini talu wiis, paistis selgesti metsa kätte. Teda oligi Mõru, kõige aja orienteerimiseks tarwitanud. Kuid kaart, kompassja ülikeerulised mõõtmised täitsid Mõru saatjaid tema wastu aukartusega. Alles nüüd taipasid nad, missugune kuristik teadmiste suhtes neid nende wiijast lahutas. Mitte asjata polnud ta nende hulgast wälja walitud ja kapraliks ülendatud. Nad hakkasid isegi uskuma, et nad ilma

Mõruta metsast enam kunagi wälja ei pääseks.

Wiimati jõuti teiselepoole laant, kus mets harwenema hakkas. Samas pidi ka warsti Leepini talu asuma. Siin tõi Mõru wiimast korda oma kompassi esile, lõi kaardi lahti, tegi mõõtmised ja ütles siis, et olla päralt jõudmas. Et eelpool mitmekesi liikumine hädaohtlikuks wõis saada, peitis ta oma meeskonna paksu padriku. Jõuga poleks siin, omadest nii kaugel, midagi olnud ära teha, ja neljakesi oleks raskem olnud warjatult liikuda kui üksinda.

Mets lõppes. Algas harw kadakapõõsastik. Ettewaatlikult liikudes jõudis Mõru wiimati kohani, kust talu, mis teisel pool põõsastiikku algawa põllu weerul asus, selgesti wõis näha. See oligi Leepini, luurangu eesmärk. Mõru otsis paksu kadakapõõsa, kuhu ta warju puges ja, binokel silme ees, waatlema hakkas. Ta nägi talust weidi eemal, enda poolses küljes, ning talu õues sõjawäelasi. Leepinil asusid siis punased. Seda oleks, nagu Mõru arwas, ka ilma luuranguta wõinud oletada.

Omade juure tagasi jõudnud, jutustas Mõru, kuidas ta elu juuksekarwa otsas oli rippunud. Sel ajal, kus ta põõsas peidus, olla temast terve waenlase rügement mööda marssinud. Üks sõduritest ilmunud isegi põõsa äärde, kus Mõru asus, kuid polnud õnneks teda mitte märganud. Kohkunult kuulasid sõdurid tema jutustust ja tänasid õnne, et Mõru neid endaga kaasa polnud wõtnud. Kergendatud südamele alustati nüüd koduteed.

(Järgneb).

Weel säästsummade seaduse eelnõust.

Ilma et waelusse astuda artikli „Mõned arwamised säästsummade seadluse eelnõu kohta“ autoriga (Sõdur № 2, 3) kõnesolewa seadluse eelnõu aluseks wõetud wõhimõtete otstarbekohasuse kohta, lubatagu mulle siinkohal teha ainult mõned üksikud faktilised märkused:

1. — Mis puutub autori oletustesse säästsummade suuruse kohta wäeosas, siis wõiks neid enam wähem õigeks pidada, suurendades waid wähemalt kolmekordselt. Minu tarwitada olewatest ametlikkudest andmetest on näha, et säästsummade ülejäägid 1. jaanuariks 1924 a. üksikute wäeosade järele kõiguwad 500 margast kuni 810.000 margani. Neid arwusid waadeldes tuleb aga arwesse wõtta: a) et toilitussäästsummad, samuti ka üldsäästsummad hobusemoona arwel wõisid tekkida ainult läinud aasta 1. juunist, millal hakkas maksma wastaw seadlus, ja b) et korteriwa-

rustuse säästusid läinud aastal ei olnudki — asjaomase seadluse puudusel, ning lõpuks d) ei figureeri neis arwudes enam sõdurite toiduparandamiseks, wäeosa toilitusolude korraldamiseks ja sõdurite hariduse tõstmiseks kulutatud summad.

2. — Ei ole õige, nagu ei saaks eelnõu järele üldsäästsummadesse üle kanda rahasummasid toilitus-, hobusemoona-, korteriwarustuse wõi kraamiwarustuse säästsummadest. Otse selle wastu: niisugused ülekanDED, mis tehakse aasta lõpul, pääsjalikult just moodustawadki üldsäästsummad. Eelnõu § 4 käsitab ülekanDE keeldu ühest erisäästsummast (toilitus-, hobusemoona-, korteriwarustuse wõi kraamiwarustuse) teise; sarnasteks ülekanDEteks, arwesse wõttes erisäästsummade wõrdlemisi piiratud ülesannet, ei ole ka tarwidust.

3. — Wõrdlus põllumehega, „kes ikaldusaastal wiljaseemne ostmata jätab seepärast, et wiljast

raha ei saanud, olgugi et tal teistest allikatest saadud raha on" — ei ole tabaw, sest käesolewal juhtumisel tarwilik „seeme“ tuleb ikka ja peabki tulema riigi poolt, wastawate normide näol; kui aga normid on krooniliselt napid, siis ei suuda neid ükski sääst ülewal hoida.

4. — Näite suhtes puude weo kohta wäeosa hobustega tuleb märkida, et sarnane wedu on üheks wäeosa ajutiseks ettewõtteks, ja hobuste toidu parandamine sel juhtumisel on tingitud ainult sellest ettewõttest. Loomulik on, et siin hobuste toiduparandamiseks teatud summa kulutama peab, kuid juba puude muretsemise üldkulude arwel. Samuti, näiteks, wäeosa kapsaia wahiputkale (ütleme) klaaside ettepanemiseks ei tule kulutada mitte korteriwarustuse säästussummasid, waid üldsäästussummasid (kust wõetakse kapsaia tegewuskapitaal).

5. — Mis puutub eelarwesse, siis ei taha kõnesolewa kirjatüki autoriga waielust alustada selle üle, mis on „eelarwe kui niisuguse ülesanne“, kuna autor selleks ülesandeks loeb: „leida tulusid möödapaäsemate kulude katteks.“ Tähdendan ainult, et eelarwet üldsäästussummade kohta kokku seada aasta pääle umbes 5 nädalat warem, kui see eelarweaasta maksa hakkab, on hoopis hõlbus ülesanne, kuna suurem osa üldsäästussummade sissetulekust (erisäästussummade ülejäägid) onelene mitte nendest hindadest (rahanormidest), mis eelarweaastal määratakse, waid nendest, mis eelmisel aastal maksuwel olid ja millest liiategi weel 11 kuu eest säästus juba käes!

6. — Wäeosade jagunemise ja koondamise üksikud juhtumised on nii mitmekesist laadi, et säästussummade jaotamise ja koondamise korra on wõimata seadlusega weel lähemalt kindlaks määrata, kui see eelnõu § 48 tehtud on (wõttes seda paragrahwi mitte eraldi, waid nii, nagu ta on

paigutatud jaotusse IV G — „Iseäraldused wäeosade formeerimisel ja likwideerimisel“). Tuleks olla tänulik, kui autor leiaks § 48 jaoks rohkem n. ü. „kätte näitawa“ wäljenduse, mida ühtlasi wõiks käsitada kõigiks wõimalikkudeks juhtumisteks.

7. — Erisäästussummade arwestamise kohta ei tule eitada muidugi wõimalikkust neid wälja arwata ka aruannete ja laduseisude najal, kuid sel wiisil on see pahe, et ta on perioodiline, kuna eelnõus näidatud wiis pildistab erisäästude seisualaliselt, mis, arwesse wõttes erisäästude loomu, on wäga tarwilik. Loomulikud kahanemised tulewad kanda säästust kuluks kohe nende kindlakstegetemisel, milleks hää on iga aeg, kus ülewaate saamine aine wähesuse tõttu kergendatud. Päälegi on ainukeseks aineks, millel suurem kahanemine ette wõib tulla, kartulid (kapsastel wõib juba sissetegemisel hapnemise 1/10 maha arwata, kuna heinad kahanewad üldse wähe).

8. — Mis puutub wäeosa kirjalise töö lihtsustamisse, siis tuleks seda saawutada aruandmise lihtsustamisega riigile, mitte aga ülewaatlikkuse kaotamisega wäeosa sisemises raamatupidamises.

Ka raskendab raamatupidamise ülewaatlikkuse puudumine wäeosa ülemale asjadega kursis olemist, samuti kurssi saamist majandusliste ametnikkude ajutistele asetäitjatele, mida aga tuleb lugeda soowimata nähtuseks.

9. — Lõpuks olgu weel tähendatud, et märkusega, nagu wõiks sõna „piisama“ asendada sõnaga „jätkuma“, mina nõus olla ei saa, sest, niipalju kui minul esimese sõna tähendus tuttav, wäljendab see mõistet: „küllaldasel määral olemas olema“, s. o. et jätkub ära wõtta ja jääb weel üle ka, kuna sõna „jätkub“ nii lafa külluse mõistet ei sisalda, waid tähendab parajal määral olemas olemist.

J. Org.

Kindral Debeney,

uus prantsuse kindralstaabi ülem.

8. jaan. 1924 a. määrati prantsuse wägede kindralstaabi ülemaks kindral Debeney, kõrgema sõjanõukogu liige, kõrgema sõjakooli ülem ja kõrgema sõjalise õppetsentrumi direktor.

Kindral Debeney sündis 1864 a., Bourg's. Juba noore leitnandina paistis ta teiste ohwitseride seast wälja. Tema tookordne ülem, kapten Pétain, praegune marshal, sai neil aastail leitnant Debeney'ga sõbraks, ning wiimase harukordsete annete, kiire otsustamiswõime ning arwamiste julguse tõttu soowitas ta teda enda kohale kõrgemasse sõjakooli professoriks.

Kuid alles sõda näitas, missuguseid harukordseid wõimeid kindral Debeney omas. Sõja algul oli ta 1. armee staabi ülema asetäitjaks; 1915 a. maist pääle diwiisi ülemaks, 1916 a. aprillist pääle aga korpuse ülemaks; 1917 a. töötas kindral Debeney koos kindral Pétain'iga sõjawäe reorganiseerimise ning 1918 a. pääletungi ettevalmistuse kallal. 13. detsembril 1917 a. määratakse Debeney 1. armee ülemaks, missugust armeed ta kuni sõja lõpuni wõidurikkalt juhatab. 1918 a. nowembri algul wõttis kindral Debeney Homblières'is wastu saksa parlamentööre.

Pärast sõda oli kindral Debeney esiteks ühe sõjaringkonna juhataja, kuid juunis 1919 a. määrati ta üleilmse kuulsusega prantsuse kõrgema

sõjakooli ülemaks. Samuti wõttis ta tegewalt osa uute määrustikkude, üldisesse ja eri wäeliikide taktilasse puutuwate küsimuste läbitöötamisest.

Kindral Debeney iseloomustamiseks toome wäljawõtte päewakäesust 4. apr. 1916 a., kus öeldud: „Silmapaistew kindral Debeney wäärisl oma diwiisi eesotsas tähelepanu enda waprusega, külmawerega ja suure energiaga, samuti ka enda suurte sõjaliste teadmistega; wiimasel ajal annab ta enda wõimistest häid tõendusid tema kätte usaldatud tähtsa positsiooni kaitsmisel terve rea jõurikaste waturünnakute läbi.“

Kolm päewa (8 — 10. aug. 1918 a.) Amiens, Montdidier, Roye raioonis kestnud lahingu kirjeldusest teame, et kindral Debeney, olles 1. armee ülemaks, wahel juhatamisel isiklikult oma wägede esimesse liini ilmus. Nii juhatas ta 8. aug. Braches'i küla juures wastase tule all 152. diwiisi osade üleminekut Avre jõest, 9. aug. tõukab ta Pas fermi juures ette 46. diw. osad, 10. aug. juhatab ta Grevillers'i küla juures ratsawäge jne.

Operatsioonide ettevalmistus Montdidier juures on kindral Debeney eskujulikuks tööks. See on rikkalikuks wäärtuslikkude materjaalide allikaks kindralstaabi teenistuse tööde jaoks, mitte ükski käesolewal ajal, waid ka meie ohwitseride tulewastele põlwele.

D. Lebedew.

Tulewiku kahurväest.

Saksa kolonel Westerhausen, harutades „Militär-Wochenblatti“ weergudel läinud ilmasõja kogemusi ja õpetusi, avaldab kokkuvõttes järgmised huwitavad mõtted tulewiku kahurwäe ja selle tegewuse kohta.

1) Raske ja kaugelaskja kahurwägi kaob — selle aset saavad täitma pommiwiskajad lennaminad.

2) Pommiwiskajad lentsalgad peawad alluma kahurwäe juhtidele — wastasel korral ei suudeta koordineerida tule üldist tegewust ja kätte saada tähtsat tule koondamist ja jaotust (tule manööver).

3) Öhu pommiwiskamise järjest progresseeriv tähendus kutsub esile wastawate õhukaitse abinõude kaswu. Tulewikus iga diwiisi juures peab olema oma spetsiaal kahurwägi lendmasinatega wõitlemiseks.

4) Jalgwäge saatjateks suurtükikideks sõna töises mõttes on kahuritega warustatud tankid.

Kui kuulipildujadki, nad muutuvad iga jalgwäe rügemendi lahutamata osaks.

5) Kahurwäele jääwad praeguse terminoloogia järele ainult wäikesed ja keskmised kaliibrid (kuni 18 cm). Selle kahurwäe ainsamaks ülesandeks saab olema jalgwäe toetamine. See tõendub weel sellest, et tulewikus iseäranis suured wäljawaated on gaasiwõitlusel, mida keskmised kaliibrid kõige paremini suudawad teostada.

6) 50% kahurwäe mürskude tagawarast peab koosnema gaasimürskudest ja teine 50% pääasjalikult granaatidest õige wäheses shrapnellide proportsiooniga. Shrapnell jääb ainult eellaskmiseks niisugusel maastikul, kus eellaskmist granaatidega raskendab ebasoodne maastik.

7) Suurima painduwuse saawutamiseks patarid muutuvad kolmesuurtükilisteks. Igas patarreis maakuulajate ja sidekomando koosseis tõuseb 30 meheni.

G. Leets.

Bibliograafia.

„Projet de règlement général d'éducation physique“ (Kehalise kaswatuse üldise määrustiku projekt), Paris, Charles Lavauzelle. Kõigi 4 jao uus parandatud ja täiendatud wäljanne. 1. jagu, elementaarne kehiline kaswatus (lapseliga), 1 fr. 50 c.; 2. j., noortemeeste kehiline kaswatus 13 — 18 aastani, 1 fr.; 3. j., kõrgem kehiline kaswatus, sportiline ja atleetiline, meestele 18—35 aastani, 3 fr. 50 c.; 4. j., spetsiaalne kehiline õppus: 1. osa, sõjaline kehiline ettevalmistus ja õppus, 1 fr. 75 c. ja 2. osa, sõjawäeline kehiline ümberkaswatus, 1 fr.

Sõja kogemuste põhjal on sõjawäelise kehalse kaswatuse meetodid suuresti muutunud. Tarwidus noori sõduri ülesannete jaoks wõimalikult lühema ajaga ning wõimalikult suurematõ tagajärgedega ettevalmistada sundis uusi sõja tarwidustele wastawaid kehalse treeningu metoode tarwitusele wõtma.

Sõja kogemuste põhjal tekkis uus sõjawäelise kehalse kaswatuse meetod, loomulik meetod, mis põhjeneb kõigil omastel ja sõdurite harilikudel liikumistel wäljas (marssimine, mahaheitmine, ülestõusmine, jooks, kandmine, ronimine, loopimine, wõitlemine jne.), samuti ka wastawalt erialadele (laskurid, kuulipildurid, granaadipildurid jne.)

Pääle selle selgus pärast sõda, et sõjawäeline kehiline kaswatus moodustab üldisest kehalisest kaswatusest ainult osa. Sellest tekkiski tarwidus kehalse kaswatuse üldprogrammi lapsepõlwe, poisiea ja noorepõlwe kohta kindlaks määrata. Eri-line sõjawäeline kehiline kaswatus peab ainult tagajärgi, mis koollis kehalse kaswatuse jooksul ja enne sõjawäelist ettevalmistust saawutatud, alal

hoidma, nii et sõjawäes kehalse õppe jaoks määratud tunnid wõimalikult rutem puht sõjaliste ülesannete pääle wõib kasutada. Raamatutes on palju, mida meilgi tarwitusele wõib wõtta.

Lieutenant-Colonel Lebaud, *Maniement moral de la troupe* (Sõjawäe moraalne käsitlemine). Paris, Charles Lavauzelle, 4 fr.

Omas raamatus walgustab kolonel-leitnant Lebaud igakülgsest wägede moraalise kaswatamise küsimust sõja kogemuste alusel. Sõduri moraalne kuswatus oleneb juhatusest: missugune ülem, niisugune on ka sõdur. Sõduri moraalise kaswatuse tööd tuleb ülemal igapäew ja katkematult teha. Ta on lahutamatu kõigist muist sõduri tööddest ja tegewusest, kasarmus ja wäljas, ta saadab neid. Juhatades kaswatab ülem ühtlasi sõjawäge moraalselt. Sääluures peab pääteguriks olema ülema isiklik eeskuju ning sõdurite usaldus tema wastu. See nõuab ülemalt alalist enese täiendamist, kusjuures temal omakorda abiks peawad olema wanemate ülemate isiklik eeskuju, kogemused ja nõuanded terwel hierahilise redeli ulatusel ülalt alla. Ülema hindamine tema moraalsete wõimiste ning alluwaitesse moraalset mõjumise suhtes peab järgmisse astmesse ülddamisel esimesel kohal seisma.

Kolonel-leitnant Lepaud raamat annab wäertuslikke näpunäiteid, kuidas wägede moraalset õpetamist organiseerida. Pääle selle annab ta psükoloogilise ülewaate, kuidas sõjas moraalset jõudu alal hoida ja kasutada. Temas puudutatud küsimuste tähtsuse ja uute mõtete tõttu ei tohiks nimetatud raamat ühelgi ohwitseril puududa.

D. L.

Wäljamaa sõjawäed.

Leedu.

Sõjawäe korraldus. Sõjawäe teenistus kestab 20—45 a. Esimene õppus kestab jalgwäes 2 aastat, teistes wäeliikides — 3 aastat. Pärast seda arwatakse sõdurid 5 a. 1. järgu, siis

8 a. 2. järgu tagawarawäkke, mille järele 10 a. maakaitsewäe teenistust. Rahuajal on sõjawäes 4 jalg- ja 1 ratsadiwiis, nendest seisawad: 1. diwiis — Wilkomiris, 2. diwiis — Keidanõ's, 3. diwiis — Kowno's, 4. diwiis — Olita's, ratsadiwiis — Wolkowõsk'is. Üldse on sõjawäes 12 jalgwäe rüge-

menti, 3 ratsarügementi, 4 diwisjoni kahurwäge 1 üksik jalgwäe pataljon, 1 sidepataljon, 1 autosalk, 1 soomusauto pataljon, 1 lennusalik (29 aeroplaani). Rügement seisab koos 3 pataljonist, igasühes 3 kompaniid. Sõjaajal antakse rügemendile juure 1 kuulipilduja kompanii (15 rask, ja 1 kerg. klp). Ratsarügemendis on 4 eskadroni, 1 kuulip. esk., 1 tehniline esk. Kahurwäe diwisjonis on 5 patareid (3 kerget, 1 haubitsi, 1 raske).

Ohwitseride noorem korpus on oma hariduse mitmesugustes sõjakoolides saanud või allohvitseridest ülenud. Wanemad ja staabis teenivad ohwitserid on enamasti wene sõjawäes teeninud. Kindralstaabi Walitsuse Ülemaks on määratud endine wene teenistuse aegne kindral Rados-Senkowits, kes 1921 a. Wenemaalt optandina tuli.

Poola.

— Poolamaal, awati Newadowi lähedal itaalia inseneride poolt ehitatud esimene lõhkeainete tehnik „Nifraat“. See tehnik wõib ühe aasta jooksul anda 1.800 tonni frotili.

— 15. nowembril 1923 a. awati Poolamaal esimesed kõrgema sõjalise hariduse kursused kindralitele ja kolonelidele järgmise kõrgema aukraadi saamiseks. Kursuste kestvus on 10 kuud. Kuulajate arw on 15-ni piiratud: 3 kindralit ja 12 koloneli. Kursuste ülemaks on kindral Seligowski.

— Lahkunud sõjaministri Septitski asemele on kindral Rashewski määratud.

Belgia.

1. detsembrist 1923 a. astus jõusse uus Belgia sõjawäe organisatsioon, mis prantsuse põhimõtetele ehitatud. Sõjawägi seisab koos 48 jalgwäe rügemendist (24 reserw), 36 kahurwäe rügemendist (12 reserw), 9 ratsawäe rüg., 1 jalgratta rüg., 8 pioneeride rüg. Sõjawäe eesotsas seisab riigikaitseminister ja kindralstaap wäelike inspektoritega.

Tegew wägi seisab koos 2 wäest, üks neist wäljawägi, kel 4 armeekorpus. Pääle selle on wäeosad, mis otsekohe kindralstaabile alluwad. Kõrgemaks üksuseks on korpus, mitte diwiis. Praegu seisab korpus koos ühest diwiisist.

Ameerika Üh. riigid.

Ameerika rahuaegse jalgwäe diwiisi koosseis ja abinõud:

1) Isiklik koosseis: 4 kindralit, 550 ohwitseri, 10.385 sõdurit.

2) Loomad: 2620 hoost ja 2490 hobueeslit.

3) Kahurid ja kuulipildujad:

22	kahurit 37 mm	} Kokku 94 kahurit ja 197 kuulipildujat.
24	müüserit 3 tol.	
48	kahurit 75 mm	
110	rask. kuulip.	
35	zeniit-kuulipild	
26	kerget kuulipild.	
26	sünkroon. kuulip.	

4) Muud tehnilised wahendid:

24 tanki,
13 aeroplaani,
43 kerget autot,
129 mototsiklit,
104 jalgratast.

5) Käsijariistad:

4128 püssi,
424 automaatpüssi,
288 granaadipüssi,
6.324 püstolit.

6) Woor: 1262 mitmesugust wankrit,

37 traktorit,
10 sanitäär hobusewankrit,
10 sanitäärautot.

Sõjaajal on diwiisist 20.000 meest.

Segateated.

Saksa sõjalaewa külaskäik Soomes

16.—23. juulini 1923 a.

Deutsche Soldaten - Zeitung 12. jaanuarist 1924 a. toob ühe osawõtja sulest kirjelduse Saksa lahinglaewa „Braunschweig“ külaskäigust Helsingis möödunud aasta suwel. Autor on wäga waimustatud sellest südamlikust wastuwõtust, mis sakslastele soomlaste poolt osaks sai. Ta hüüab: „Mida pean jutustama kodule kõigist neist pidudest, millest meid ohwitserid ja meeskonda osa wõtma kutsuti? Ainult üldpildi tahan anda. Ja see üldpilt särab nii waldawates wärwitoonides, et meil kõigil süda raskeks läks, kui meie neil päiwil oma raskesti katsutud kodumaa pääle mõtlesime. Wastuwõtmine ja jumalaga jätmine ja kõik wahepääline aeg oli täis sügawat sõprust ja südamlikkust. Lahkudes hüüti Soome aurikult, mis külalisi kuni Suomenlinna kindlusesni saatis: „Olge tugewad wõitluses ja tulge warsti tagasi õnnelikumaina“

Narwa wabastamise 5-s aastapäew.

19. jaanuaril s. a. pühitses Narwa enamlaste surwe alt wabanemise wiendat aastapäewa. Majad olid

lipuehtes; tegewus ärides, ametiasutustes seisis kuni lõunani, ka koolides seisis õpetöö; kohalik leht pühendas terve esimese külje langenute leinakuuulutusele.

Kell 11 peeti sõjawäe paraadi, mida diwiisi-ülem kindral Heinze wastu wõttis. Hoogsas kõnes kujutas ta rasket olukorda, mis walitses, kui waenlane päälinnale lähenes, ja tuletas meelde Narwa wabastamise üksikasju. Kõne lõpul lasi diwiisiülem elada Wabariigi Walitsust, soomlasi ja Narwa linna; langenute mälestuseks mängis orkester leinamarssi. Narwa linna nimel tänas meie malewat linnapää härra Hermann; seda tänutunnet wõis lugeda ka murruna kokkukõunud rahwahulga silmist.

Pääle paraadi walgus rahwas „Eesti Seltsi“ aktusele, kus kohalikud tegelased päewakohaste kõnedega esinesid. Öhtul peeti rohkearwulistes seltsimajades pidustusi, milledest sõjamehed auwõdrastena osa wõtsid.

Kogu päew kandis haruldast pidulikku ilmet.

Loengud. Sport. Piduõhtud.

Tallinna ohwiteride keskkogu ruumides: 2. weebr. perekonnaõhtu (blinidega), algus kell 22.

9. weebr. tantsuõhtu algus kell 22

16. weebr. perekonnaõhtu, algus kell 21.

Tallinna garnisoni „Sõdurite Kodu“: Reede 1. weebr. kell 19 — 20, kol. Simoni loeng udupiltidega aine üle „Wabadussõja mälestused.“

Reede, 1. weeb. kell 20 — 1/22 kinoetendus.

Laup. 2. weebr. piduõhtu, lennuväe poolt korraldatud. Algus kell 19.

Pühapäev. 3. weebr. kontsert ja tantsuõhtu, Sõdurite Kodu korraldusel. Algus kell 19 1/2.

Esmasp. 4. weebr. kell 19 — 20 kapten Martini loeng aine üle „Nõukogude Wene sõjavägi“.

Teisip. 5. weebr. kell 19 — 1/221 võimlemisõhtu. Keskn. 6. weebr. 17 — 20 ohwiteride õppus. Neljapäev. 7. weebr. kell 19 — 1/221 võimlemisõhtu. Reede ja laup. 8. ja 9. weebr. garnisoni maadlus- ja tõstewõistlused.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Eesti Majandus“. Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri nr. 1, 2, 3 ja 4.

„Kodu“ — Perekonnaleht, nr. 1 ja 2.

K. Mikfeld Tsiwiilõigus J. Zimmermanni trükk ja kirjastus, Tallinnas 1924 (84 lehekülge).

Helikunst № 7/8, Nowember-Detsember 1923.

Wastutaw toimetaja: E. Limberg.
Wäljaandja: Kindralstaabi Walitsus.

Üleskutse.

Wabadussõjast on juba mõni aasta möödunud. Seda mööda, kuidas aeg kaob, muutub raskemaks wabadussõja sündmuste ja temast osawõtjate mälestuse jäädwustamine. Uute sündmuste ja elamuste mõjul hakkawad wanad mälestused tuhmuma. Ja paljudki, kes sõjast eluga pääsesid, on wahepääl maamulda warisenud, endaga osa minewikust kaasa wiies. Et wabadussõja kangelaste jäädwustamisele kaasa aidata, on „Sõduri“ toimetusel kawatus „Sõduris“ wabadusristide kawaleeride päewapilte awaldama hakata. Seks pöörab toimetusele wabadusristide kawaleeride poole, paludes neid oma päewapildi ühes elulooliste andmetega ja kangelastöö kirjeldusega, mille eest wabadusrist annetatud, „Sõduri“ toimetusse, Tallinn, Pagari tän. nr. 1, saata. Oleks soowitaw, et päewapilt sõja ajalt pärit oleks. Kes oma pilti tagasi ei soowi saada, selle pilt antakse Wabadussõja Muuseumile.

Tulewase Petseri raudtee lähedal,

25 kilom. Tartust, väga ilusal suwituskohal, jõe ääres, mille kaldad kohati mitukümmend silda kõrged, on 10 — 100 wakamaad kuiwa maapinnaga

noort metsa müüa.

Metsa puuwäärtus weel wähene. Hind 3 1/2 — 4 tuhat mk. wakamaa eest. Ostmise kulud kannab ostja.

Lähemalt Tartus, Tähe tän. № 20, hoowis, k. 1.

„Sõduri“

kirjastusel ilmunud raamatuist on järgmised saadawal:

Prof. Martens: Sõda ja õigus, sõda ning seadus. Hind 50 mk.

Kolonel Reek ja ltn. Kent: Hobune, tema hindamine. Haiguste ja wäliste pahede äratundmine, wanaduse ja kaswu äramääramine; tabelite ja joonistustega. Hind 30 mk.

Kapten Leets: Nurgamoõtja, bussoli ja stereo-toru tarwitamine Wene ja Inglis suurtükkide jaoks. Laskemärkide kättejuhatamine. 44 joonistusega. Hind 65 m.

Kolonel Limberg: Kõnd. Selgitawate joonistustega. Hind 20 mk.

Kolonel Reek: Aja kaotus on — surm. Broshüür. Hind 30 mk.

Kindral-major Lebedew: Gaasiasjandussõjas. Hind 50 mk.

Raamatuid võib saada „Sõduri“ talitusest Tallinn, Pagari tän. 1, tuba 25-a. Telef. 163 (Sw. keskj.)

„Sõduri“

järgmised aastakäigud on weel saadawal:

1-ne aastakäik (1919 a.) 39 numbrit (puudub № 1), hind 150 mk.

2-ne aastakäik (1920 a.) 52 numbrit, hind 200 mk.
4-jas „ (1922 a.) 23 numbrit (puudub № 1) ühes lisadega (12 numbrit), hind 300 mk.

5-es aastakäik (1923 a.) 24 numbrit ühes lisadega (12 numbrit), hind 300 mk.

Kolmandast aastakäigust on saadawal mõned üksikud numbrid.

Tellida võib, postiga ehk suusõnal, „Sõduri“ talitusest, Tallinn, Pagari tän. 1, tuba 25-a. Telefon № 163 (Sw. keskj.).